

forfatteren fremhæver: eleverne er udmærkede teknikere, og de vil sikkert finde hurtigere ud af det end læreren! Problemet er jo bare, at det tager meget tid -, teknikken glemmes hurtigt og med de klasse-størrelser, man bydes på efg og i handelsskolen, vil det være meget vanskeligt at styre. Men følgende lyder da meget indbydende: "I den første fase diskuterer gruppen, hvilket tema de kunne forestille sig at fremstille på video. Eleverne noterer stikord til de vigtigste indholdselementer så som personer, tid, sted og handling, og hvordan de forestiller sig at dette indhold kan visualiseres. Hvis eleverne har et højt sprogligt niveau, vil de allerede her kunne kombinere den tekniske færdighedsindlæring med sprogproduktion på fremmedsproget, men ellers kan man lade disse indledende manøvrer foregå på modersmålet. - Produktionen skal højst være 5 minutter eller gerne mindre" (s. 189).

Jo, der er nok at tage fat på for den energiske lærer - der er både ganske korte forløb og mere ambitionse, og een ting er sikkert: det vil mere eleverne, og jeg tror også, at de vil få en fin indlæring i fremmedsproget parallelt med de tekniske glæder.

Helle Alrø fremhæver to ting, som er lidt paradoksale, men ikke desto mindre bestemt rigtige: det vil være et klart formål for enhver bevidst lærer, at elever opøves til større kritik overfor tv-mediet. Uden at fjerne fascinationen ved tv-kiggeriet, kan man gennem analyse, tolkning og ved at producere selv, og derved gennemskue, hvilke mekanismer man aktiverer, gøre eleverne til kritiske med-seere. Dog: "Forsøgsresultaterne har vist, at eleverne ikke har ændret deres tv- og videovaner hverken kvantitativt eller kvalitativt, siden de begyndte med undervisningen i tv-analyse og videoproduktion, men at de har fået en øvet erkendelse af de fak-

torer, der har indflydelse på tv-produkters tilblivelse" (s. 187). - Det synes jeg heller ikke er noget dårligt resultat.

Andrew Chrisell: Understanding Radio. Methuen, London 1986, 236 s., £ 4.95.

Anmeldt af: Per Jauert, adjunkt ved Institut for informations- og medievidenskab, Aarhus Universitet.

Radioen er forsømt inden for dansk medieforskning. Nok er der forsket i mediet, men indtil nu har der hovedsagelig været tale om spredte institutionsanalytiske og historiske arbejder og de modtagerstudier som DR's medieforskning har udført. Forskning i radiomediets æstetik, dets distinktive træk i forhold til TV og de trykte medier er stadig jomfrueligt område. Slet så galt står det ikke til i det store udland, men mediet har en uomtvistelig underdog-position, også i internationalt perspektiv. Ikke mindst som underviser har man ofte manglet en rimeligt omfattende og samlet introduktion til radiomediet. Og lad det være sagt med det samme: Crisell's bog imødekommer så rigeligt dette behov.

Understanding Radio udkom i efteråret 86 i Methuens serie 'Studies in Communication', der redigeres af John Fiske. Som de øvrige bind i serien har også dette karakter af introduktion 'på højt niveau' - dvs. på universitets-, lærerhøjskole- og seminarieniveau.

Forfatteren er lektor i engelsk og kommunikation ved Sunderland Polytechnic og demonstrerer med sin bog nogle

tiltalende pædagogiske principper. Frem for at satse på en konstant formidling af forskningsresultater formulerer han problemstillinger. Og de mulige løsninger eller svar bliver givet enten i form af teoretiske overvejelser, sammenlignende indholdsanalyser i eksemplarisk miniformat eller ved skitsering af forskningsresultater inden for et meget bredt felt af kommunikative, æstetiske og filosofiske studier. Den flydende, let causerende stil letter tilegnelsen. Og de grundige, opsummerende afsnit og forslagene til arbejdsopgaver og selvstudier, der er placeret ved afslutningen af hvert kapitel, profilerer pointerne. Dette sammen med et omfattende index og en fyldig bibliografi understreger værket's nytteværdi også som håndbog.

I det indledende kapitel forsøger Crisell at indkredse de distinktive træk ved radiomediet. Hvad kan 'det blinde medium', som andre medier ikke kan? Ved at reflektere over mediets særtræk i forhold til andre kommunikationsmodi får han præciseret, at det visuelle som er dominerende i enhver perception, ikke eksklusivt er forbundet med selve synssansen, men ofte i høj grad også til forestillingsevnen. At være henvist til at danne 'høre billeder' til at skabe mening og formidle oplevelser gennem ord, lyde, musik og stilhed skal altså ikke opfattes som radioens handicap, men som en udfordring til mediets brugere - til producenternes og lytternes billeddannende kreativitet.

Begge aktørfelter i processen drages ind i bogens tre hovedkapitler, som består af minutiøse gennemgange af de dominerende radiogenrer: nyheder og aktualitetsstof, radiodramatik og underholdning og til slut telefonprogrammer og de nyere blandingsgenrer. Med radioen som det centrale men med stadige sammenligninger med andre medier undersøger Crisell, hvad man kan udtrykke gennem de forskellige gen-

rer og hvilke funktioner de kan tænkes at have for lytterne.

Teoretisk støtter forfatteren sig til semiologien i dens angelsaksiske udgave (Pierce) ved beskrivelsen af radioens auditivt formidlede tegn: ordene, musikken, lydene og pauserne kan have skiftende funktioner som ikoner, indekser og symboler. Hvor TV skaber mening gennem kombinationen af lyd og billeder er radioens koder mere bredspektrede i blandingen af mundtlige fortælleformer og skriftsprogslig tradition: fra den autoritative, anonyme og rigssproglige nyhedsoplæser til den subjektive, slangprægede disk-jockeys small-talk.

Konklusionen på de grundige gennemgange er, at radioen har udviklet sig til at være et sekundært medium, hvad Crisell opfatter både som en fordel og en ulempe. Fordelen er, at radioen ikke kræver lytternes konstante og fulde sanseopmærksomhed (hvad den gjorde i radioens barndom), men at lytningen kan foregå som akkompagnement til andre aktiviteter. Ulempen er, at nok bliver radioen brugt mere. Den tages med i flere sammenhænge, men der lyttes mindre. De klassiske radiogenrer taber terræn i programfladerne til fordel for ny hybridformer - tydeligst i de mange nærradioers lokale mix af nyheder, musik, service- og telefonprogrammer. Crisell beklager ikke denne udvikling, men ser i decentraliseringen og afprofessionaliseringen af radiomediet nogle udviklingsmuligheder - også rent programæstetisk. De kulturpolitiske og organisatoriske betingelser for denne vision lægger han ikke frem - men jeg deler gerne hans optimisme.